



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

32. Suauitas Chrysostomi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

Iuones vero agit, non miti quidem brachio hom. 54. ad popul. Antioch. nunquid maclandi sumus, quoniam nos ipsos saginamus? Quid lautam vermibus mensam apponis? quid maiorem alis saniam? quid foetidos sudorum fontes reponis? quid ad omnia temetipsum reddis inutilem? Vis oculum acrem ferri? fac corpus robustum. Nescis in lyrae fidibus crassam & immundam, ad suauitatem cantus ineptam esse, contra ratam, intensam esse vocalem, & canoram. Quid animam obruis? quid parietem crassissimis foridibus oblinis? quid fumos, nebulam, & caliginem exhalas?

Et homilia *πρὸς τὴν μητρίαν ἁγίαν* *ἡμετέραν* *ἐπισημαίνουσαν* *τὸ ἐνδύματι τῶ βασιλικῶ. &c.*

Qui Dominicum corpus necantur, tum qui immunda recipiunt anima, parem iniuriam regio inferunt vestimento. Discederunt quidem illud in cruce Iudæi: conquinat autem is, qui immunda suscipit anima: Itaque licet diuersa peccata sint, tamen æqualis est iniuria.

Suauitas Chrysostomi.

CAPVT XXXII.

IAm verò cum hominum cupiditatem liberiorius volitantem fregisset orationis lacertis, atque viribus, vidissetque animos veluti quodam sidere percussos, de industria mitigabat austeritatem, & abiectâ fundâ sumebat fistulam. Hoc ipse testatur in homilia, quam *πρὸς τὴν μητρίαν ἁγίαν* *ἡμετέραν* *ἐπισημαίνουσαν* *τὸ ἐνδύματι τῶ βασιλικῶ. &c.* de non concionando ad gratiam scripsit, vbi cum in superiori concione dixisset eos, qui indignè communicassent, eisdem poenas daturos, ac Christi carnifices: Quo sermone cum multos acius perstrictos, ac obstupefactos cerneret, postmodum ita exorditur.

Ἰκανῶς ὑμῶν οἱ μακαροὶ ἀπέθραυσαν. *ἡμετέραν* *ἐπισημαίνουσαν* *τὸ ἐνδύματι τῶ βασιλικῶ. &c.*

Satis opinor vos nuper increpauimus, ac

profundiorē plagam infliximus: Itaque necesse est hodie medeamur, ac mitiora quædam medicamenta apponamus. Hic enim optimus est medicinæ modus, vt non modo fecentur vlcera, verum etiam obligentur.

Quamobrem cum ablegato hoc *ἀγοριστικῶ* genere dicendi, consulto lenit orationem, vt in floridis fieri solet argumentis, mitificas tunc habet rerum, & verborum suauitates.

Præcipuè vero adhibet figuras sententiæ valdè splendidas, & delectabiles, qualis est illa antithesis de Lazaro, & diuite Helluone.

Nam & Lazarus pauper erat, & admodum quidem pauper; paupertati accedebat aduersa valetudo omni paupertate acerbior, quæ paupertatem quoque reddebat grauiorem: aduersa valetudini solitudo, & penuria eorum, qui astarent, atque ministrarent, quæ cum paupertatem, tum aduersam valetudinem faciebat acerbiorē. Horum namque singula per se quoque molesta sunt, cum verò neque qui ministrarent, ad sunt, maior fit calamitas, sæuior flamma, dolor acerbior, tempestas atrocior, fluctus vehementiores, caminus ardentior. Quod si quis accuratè circumspiciat, aliud etiam his quartum accedebat, nempe diuitis in vicina habitantis licentia, & luxus. Sin aliud etiam quantum vis inuenire, flammæ illius fomitem, id quoque in eo perspicuè videbis. Non enim duntaxat genio indugebat diues ille, verum etiam tertium, imò verò sæpius in die eum videbat (iuxta vestibulum namque iacebat, spectaculum dirum miserabilis tragediæ, qui a spectu solo, vel ferreum pectus poterat emollire) tamen neq; hoc inhumanum illum ad eam paupertatem leuandam permouit: sed ille lautissimam apponebat mensam, crateras habebat diffuso inero coronatas, nitidos coquorum exercitus, parasitos, & adultores prima luce, & choros canentium, vina infundentium, risus mouentium: omne genus popinarum excogitabat. Obruēbatur vmo, & crapula, in luxu vestium, mensæ, aliarumque plurium rerum solidos dies agebat. Istum verò, quem graui fame, morbo acerbissimo, obsidione tot vlcerum, solitudine, & malis inde consequentibus in dies singulos premi videbat, ne in animum quidem aliquando admisit. Parasiti, & adultores numijs epulis penè disrumpebantur; at iste pauper,

H h h h & adeo

Lazarus, & diuitis comparatio. In tract. quod nemo laeditur nisi a seipso.

Diuitis mali luxus.

& adeo pauper, tot malis cinctus, nec micas ex illa mensa obtinuit, etiam si vehementer optaret; neque horum quicquam eum læsit, non durius est obloquutus, non vocem edidit maledicam: sed ut aurum vehementiori igne magis purgatum splendescit; sic etiam ille tot reum asperitatibus vexatus omnibus fuit superior, tam plagis, quam quæ multis nascuntur inde perturbationibus. Si enim omnino pauperes eum diuites vident, tabescunt invidia, & æmulatione conticiuntur, ac vitam sibi non esse viuendam existimant, idque cum necessarius eis victus, & ministri suppetunt: Iste pauper, & quidem pauper ut nullus alius, nec pauper modo, verum etiam ager, quippe non habebat, qui araret, ut villo esset solatio, sed in media vrbe velut in extrema solitudine, fame tabescebat acerbissima, isti omnia tanquam ex fontibus affluere videbat, omni humano subsidio destitutus, canum linguis, ceu perpetua quædam mensa propositus (ita enim omnia eius membra luxata ac dissoluta erant, ut nec illa arcere posset) quam iniquo animo fuisset, nisi valde generosus, ac sapiens extitisset? Cernis qui se non lædat, etsi ab omnibus lædatur, nihil mali perpeti? reperam enim eandem orationem. Quid namque aduersa valetudo; quid solitudo eorum, qui astarent? quid accessus canum? quid mala diuitis vicinitas? quid magnus luxus, superbia, & arrogantia illius huic nocuerunt? num eum ad sustinenda pro virtute certamina reddiderunt molliorem? quid verò constantiam eius læsit? nihil vsquam; sed eum etiã magis corroborauit, & infinitarum ei materia coronarum, accessio prætoriorum, incrementum mercedis, seges maioris remunerationis extitit illa malorum multitudo, diuitisque crudelitas.

Comparanda descriptio siue antithesis quam habet de eodem argumento Chrysologus ser. 124.

In oratione de ordinat. floridius quoque renidet, ut in illa similitudine, cum dicit in pretiosis vnguentis nihil opus esse semper lecythum inuergere; verum etsi quis tantum superficiem attingat summis digitis, circumstantes replet suavitate fragrantie, ita & in laudibus, & *καὶ ἀκρας τῆς ἐπιφανείας ἀφῆται τοῖς δακτύλοις. τὸν τε ἀέρα ἀνέχρωσε, καὶ τοὺς παρόντας τῆς ἐυαδίας ἐπέπλησεν ἀπαυσι.*

Chrysofomi pietas.

CAPVT XXXIII

ERat quidem & nature facilitate, & optimarum artium studijs ad has orationis delicias compositus, sed tamen longe malebat in concionibus pia dicere, & salutaria, quam docta, & suauia. Itaque si quid illi ornatus excideret, quod plausum hominum excitaret, vehementer animo angebatur, quod declarat homil. 31. in acta Apostolorum.

Hoc subuertit Ecclesias, quod & vos non queritis audire sermonem, qui compungere possit, sed qui oblectet, & tinnulo strepitu, & verborum compositione quasi citharcedos, & cantores, audientes: Et nos frigide, ac misere facimus nostris affectibus obtemperantes, quos repudiare oportebat.

Atque idem contingit, ac si pater filium, quem supra modum tenere amat, videat ægrotum. Tum illi quæcumque oblectant, potrigat, quæ autem vitia minime curet. Deinde quando obiurgatur à medicis, rationem reddat, dicens: Quid faciam? sentem puerum ferre nequeo. Miser, & ærumnose, ac proditor, neque enim talem, Patrem dixerim. Et quanto fatius fuerat modico temporis intervallo aliquid acerbis perpeffum perfectæ sanitati restitui, quam temporariam illam gratiam perpetui doloris fomitem fieri?

Hoc etiam nobis accidit, dum foscules verborum & compositionem, & harmoniam curiosius sectamur, ut canamus, non ut proficimus: ut simus in admiratione, non ut doceamus, ut oblectemus, non ut compungamus: ut cum plausu, & laudibus discedamus, non ut mores componamus.

Credite mihi, non dicerem alioquin, quoniam quando inter dicendum plausum excito, per illud quidem tempus humanum quiddam mihi accidit. Cur enim verum quis non dicat, & distrahor, & diffundor: vbi autem dum redeo, & intelligo plaudentes sine fructu abijisse, & si fructum accipere poterant à plausu, & laudibus perijisse ploro, gemo, & lachrymor, & quasi frustra omnia dixerim, sic afficior, mihi que ipsi dico: Quæ sudorum meorum utilitas, si auditores è verbis meis nihil